

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/4, p. 485-506

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11374>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 18.01.2017

✓ Accepted/Kabul: 12.03.2017

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Barış DEMİRCİ – Doç. Dr. Mehmet Kayhan KURTULDU

This article was checked by iThenticate.

MAKAMSAL İÇERİKLİ ETÜT VE ESERLERE DAYALI KLASİK GİTAR ÖĞRETİMİNİN PERFORMANS BAŞARISINA ETKİSİ*

Cihan TABAK** - Cemal YURGA*** - Onur ZAHAL****

ÖZET

Bu araştırma ile klasik gitar öğretiminde eşit tempere sisteme uyarlanmış makamsal içerikli etüt ve eserlerin kullanılabilirliğinin ve bu bağlamda geliştirilen öğretim programının öğrenci başarısına etkisinin ne düzeyde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, “tek grup ön test – son test” desende oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu; Harran Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda öğrenim gören bireysel çalgı gitar öğrencileridir (n=7). Çalışma grubuna; Hüseyinî, Kürdî, Hicâz, Râst ve Nihâvend makam dizileri ve yapıları temel alınarak 11 haftalık bir klasik gitar öğretim programı uygulanmıştır. Bu öğretim programı kapsamında uzman görüşleri doğrultusunda her makam için 5 etüt ve 5 eser bestelenmiştir. Öğretim süreci ikişer haftalık bölümlerden oluşmaktadır. İlk haftada teorik olarak makamın ve ilgili etüdün çalışılması, ikinci haftada ise ilgili eserin çalışılması gerçekleştirilmiştir. Her iki haftalık sürecin ilk haftasında; ilgili makam öğrencilere teorik olarak anlatılmadan önce, öğrencilerin bilgi düzeylerini görebilmek adına dört soruluk ön sınavlar yapılmıştır. Anlatım gerçekleştirildikten sonra aynı sınav tekrarlanmış ve dersin etkisi, öğrencilerin öğrenim durumları yeniden tespit edilmiştir. Teorik çalışmanın takibinde ilgili etüt ve eser çalışılıp ön test – son testleri uygulamaları yapılmıştır. Bu işlem, tüm çalışma sürecinde her makam için beş defa yapılmıştır. Bu eser ve etütlere yönelik ön test – son test puanları, klasik gitar alan uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış olan “performans değerlendirme formu” aracılığı ile tespit edilmiştir. Performans değerlendirme formu; teknik ve müzikal boyutlara ilişkin 20 maddeden oluşmaktadır. Öğrencilerin performanslarının değerlendirilmesi işlemini, altı farklı üniversiteden altı alan uzmanı gerçekleştirmiştir. Veri analizi için Kendall’s W, Wilcoxon testleri

---

* Bu makale, “Klasik Gitar Öğretiminin Makamsal İçerikli Etüt ve Eserlerle Uygulanabilirliği” isimli doktora tezinin bir bölümünden yararlanılarak yapılmıştır.

** Öğrt. Gör. Dr. Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: cihantabak@hotmail.com

*** Prof. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, El-mek: cemal.yurga@inonu.edu.tr

**** Yrd. Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, El-mek: onur.zahal@inonu.edu.tr

uygulanmış; etki büyüklükleri için r değerleri hesaplanmıştır. Puanlayıcılar arası uyuşum düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; makamsal içerikli öğretim programının öğrenci başarısını yüksek etki düzeyi ile arttırdığı, dolayısıyla uygulamaların kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik gitar, Klasik Gitar Öğretimi, Türk Müziği, Makam, Etüt, Eser.

THE EFFECT OF CLASSICAL GUITAR EDUCATION BASED ON THE ETUDE AND PIECES WITH MAQAM CONTENT ON THE PERFORMANCE SUCCESS

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the usability of the etude and pieces written in maqam tuned in the equal temperament system in the classical guitar education and the level of the effect of the education program developed in this respect on the success of the student. The study was carried out using the "one-group pretest-posttest" design. Students, who were individual guitar players, studying at the University of Harran, Music Education Undergraduate Program constituted the study group of the research (n=7). The 11-week classical guitar education program based on the Hüseyinî, Kürdî, Hicâz, Râst and Nihâvend maqam sequences and structures was applied to the study group. 5 etudes and 5 pieces were composed for each maqam in accordance with the opinions of the experts as a part of this education program. The education period composed of 2-week parts. Maqam and the relevant etude were theoretically studied in the first week and in the second week the relevant piece was studied. In the first week of the 2-week period, pre-examinations consisting 4 questions were held to determine the knowledge levels of the students before the theoretical explanation of the relevant maqam to the students. After the explanations, the same examination was held again and the effect of the course and educational states of the students were determined again. Following the theoretical study, the relevant etude and piece were studied and they were analysed using the pretest-posttest design. This process was performed 5 times for each maqam throughout the study. The pretest-posttest scores for these pieces and etudes were determined through the "performance evaluation form" which is prepared with classical guitar experts. The performance evaluation form is composed of 20 items related to technical and musical aspects. The students' performance evaluation process was carried out by six domain experts from six different universities. The Kendall's W and Wilcoxon tests were applied for the data analysis, and their r -values were calculated for the effect size. The interrater match level was determined to be high. According to the results of the study, it was determined that the education program comprising maqam increased the student success with a high impact level; therefore, these programs were suitable to use.

Turkish Studies

STRUCTURED ABSTRACT

Problem Status

The classical guitar which has been an education from centuries ago, with the development of its techniques and increasing of its players; have been had a place of national and international many music types. In turkey, for last thirty years, the classical guitar had a systematic process, and now it continues with source of west music process. However with the thought of an education from environment to the earth, for last twenty years a modal structure has been discussed. According to the researches, the content study revealed the lack of Turkish music study and works. Study and work in the repertoire due to a lack of modal content of education has been observed that western music has continued to be the source.

Modal study can be used to teach technical content and musicality works and behaviors that the composition of students can provide undergoing vocational training to achieve positive results in the academic period guitar. Musically, study with traditional sounds and how this affects the enforcement capacity of the works is an issue that needs to be focus on. The instruments in music education, music teacher training programs of individual students belong to a culture not own music with can be considered as a shortcoming of procedural and enforcement authorities. Considering the technical structure of these instruments, original compositions and arrangements with traditional or adapted to the system as equal tampere modal planning can be performed. From there, research on teaching to group students with classical guitar studies and works in Turkey with new Turkish music rhythms woven with the themes and content of the methodology aims to contribute to a progressive way with a structure. Research's problem statement; "Equal temperament adapted to the system with a repertoire of Turkish music classical guitar works written by melodic sequences and sampling study of the teaching and practice, is it possible?" Individual instrument classical guitar students, and executive information of this research with the idea to have the ability modal sub-problems are as follows:

- The overall performance of the students of the Working Group is there a significant difference between in terms of pre-test and post-test?
- Working group of students, in terms of technical evaluation is there a significant difference between pre-test and post-test?
- Working in terms of the evaluation of the students of the musical group, is there a significant difference between pre-test and post-test?

Premises

Research; (a) an honest approach to the work of the group to be studied, (b) eligibility for the research topic from the literature and the research literature (c), the application execution information that will be made of the students in the experimental group, basic music knowledge and prepared regarding the appropriateness of the work programme of

---

Turkish Studies

the research propositions based on the correctness of the views of experts and routes the field.

Limits

In this study, (a), the program is limited to Harran University music education for seven students that are studying in the undergraduate program in classical guitar, (b) an expert in the field of six classical guitar players, and an expert in the field of composing an expert in the field of Turkish music, (c) field research and interviews determined according to Hüseynî, Kürdî, Hicâz, Râst, Nihâvend and composed a work for each study and, (d) made in the process of teaching pre-test and post-test performance records, and (e) applied pre-week working with.

Method

The experimental model designed in this study, “single group pre – test and post-test pattern” is used. “Single-group pre – test and post-test are tested the effect of the independent variable in the model on a randomly selected group. There are before and after the experiment and the experiment measurements. Before and after the experiment the subjects of the main experiment here is the impact on the argument” (Kıncal, 2010: 115). According to another definition, “in this pattern, the studies on the effect of experimental process is tested with a single group. Measurements the subjects dependent variable pre-test after the final test the same subjects and the same as is achieved by using the measurement tools. Randomness and matching are not exist. The pattern can be defined as a pattern or a single-factor repeated measures” (Buyukozturk et al. 2008: 142).

Results

At the end of experimental process studies and works of general, technical and musical in the last test assessments pre – test scores revealed that the differences between them. When it comes to quantitative data about the overall performance, the general average in studies for the highest increase in the Hicâz in some studies, the lowest increase was observed in Kürdî studies. When looking at some of the works, the highest increase is in the works, it is observed that the lowest increase in the Hüseynî works.

When looking at the quantitative data of the technical evaluation, on average, on the basis of these studies, the highest rise in studies Hicâz, the lowest increase was observed in Kürdî studies. Looking at some of the works, the highest increase in the works of the Hicâz, Hüseynî, it is observed that the lowest increase is in the works. Forming the second part of the assessment of evaluating musical performance according to the average, the highest increase in scoring as for some general and technical studies, in studies of the hijaz, again the lowest increase was observed in Kürdî studies. When looking at some of the works, the highest rise in the works of the Râst as the global average, it is observed that the lowest increase is in the works Kürdî. This study shows that students are successful in the process in general the whole situation.

Turkish Studies

According to the obtained results, general technical and musical in the last test assessments pre – test of the difference of the increase in us to such an instruction can be developed and the results were successful and even more successful shows. When looking at the reasons for this, geographic susceptibility of individuals, feelings, and behavior study of cultural transfer and the result of the usual modal content can be considered as a reflection of success in the execution of the works. Individuals who live in this region, which we can consider the first they heard of the lullaby music and sound reveals that the situation is reflected even in the execution of the modal. In this context, on average in the last twenty years in conjunction with this study research supports this view. At this point, and works to reveal the new study is of great importance. Tampere with Turkish music classical guitar written works adapted to the system existing equal levels of student challenges for the authorities for it are inadequate and should not be ignored it must also be noted that the survey. However, it's an issue that should be addressed; regardless of the type of instrument that this and similar problems is not very accurate at this point to separate from each other. Actually the situation for classical guitar will be able to be applied to other Western instruments. In this context, a repertoire of methodology to be created and is thought to be important.

Keywords: Classical Guitar, Classical Guitar Education, Turkish Music, Maqam, Etude, Piece.

Klasik Gitarın Tarihsel Gelişim Süreci

Klasik gitarın tarihi gelişimi ile ilgili olarak günümüzde pek çok veri elde edilmiş olmasına karşın yine de kesin bulgulara ulaşılmış olduğunu söylemek güçtür. Özellikle gitarın köken olarak çok eski dönemlere dayandığı iddiası çoğu zaman bir varsayımdan ibarettir. Çünkü yapısı itibariyle iklim koşulları ve benzeri dış etkenlere olan dayanıksızlığı gibi nedenlerle bazı enstrümanların günümüze kadar gelmesi oldukça güçleşmiştir.

M.Ö.1400-1350 tarihlerine dayandığı tahmin edilen Hititlere ait bir kabartmada gitarın özelliklerinin tümüne sahip olan bir çalgıya rastlanılmıştır. Kabartmadaki Hititli müzisyenin çalgısının bedenine oranı hemen hemen günümüz gitarının ölçülerine yakındır. Anılan kabartma halen Ankara Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir (Uluocak, 2011: 18).

Mısırlılar, Hititlilerle aralarındaki etkileşim neticesinde Hitit gitarıyla ortak özelliklere sahip enstrümanlar yapmışlardır. Gitara benzeyen bu çalgıların Mısırlılardan eski Yunanlılara, Romalılara ve 8.-9. yüzyıllarda da Arap kültürünün İspanya'ya girmesiyle Avrupa'ya uzandığı tahmin edilmektedir. Bu yolla İspanya'ya giren ud'un şekli Arap kültürünü protesto etmek amacıyla değiştirilmiş ve sonuçta bugünkü gitarın şekline ulaşılmıştır. Tanbur, rebap, ud gibi İran, Anadolu ve Arap enstrümanlarının da gitarın değişim sürecine çok önemli katkıları olmuştur (Kanneci, 2001: 10; Summerfield, 1982: 10-13). 12. ve 13. yüzyıla gelindiğinde İspanya'da gitar benzeri olan çalgılar "guitarra morisca" ve "guitarra latina" adı altında iki gruba ayrılmıştır. Guitarra morisca'nın gövdesi ovaldir ve üzerinde çok sayıda ses deliği bulunmaktadır.

Zamanla guitarra morisca mandolin ve mandora adını almıştır. Guitarra latina'nın gövdesi ise içe doğru kıvrımlı, yassı bir yapıya sahiptir. Guitarra latina o zamanlarda daha çok vihuelaya benzer enstrümanlar için kullanılmaktadır. Bazı kaynaklarda Araplar tarafından Avrupa'ya getirilmiş olan lavtanın, 14. yüzyılda en yaygın olarak kullanılan çalgı olduğu belirtilmektedir. Bu çalgı

Turkish Studies

zamanla parmakla çalınmaya başlanmış ve sonrasında altı çift telli formuna kavuşmuştur (Elmas, 2003: 14; Wade, 2001: 12). Lavtanın Avrupa'daki bu yayılışına karşılık vihuela yalnızca İspanya ve İtalya'da tutulmuştur. Ancak bugünkü modern gitarın atası sayılabilecek olan vihuela, 16. yüzyılda altın çağını yaşamış, besteci ve icracıların katkılarıyla gitar literatürünün gelişmesine kaynak teşkil etmiştir. Rönesans döneminde popülerlik kazanan gitar, barok çağında doruğa ulaşmıştır. R. De Visee, J. Dowland, O. Chilesotti, S. L. Weiss, J. S. Bach gibi dönemin önemli bestecileri birçok eserler bestelemişlerdir. Bu dönemin 17. yüzyıla denk gelen bölümünde gitar, kralların saraylarında ve zengin ailelerin salonlarında yer edinmiştir (Noad, 1974a: 19). 17. yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında vihuelanın devamı sayılabilecek, beş çift telli ve dörtlü aralıklara göre akortlanan "Barok gitar" şekillenmiştir. Ayrıca bu dönemde kullanılan çalgılardan biri de lut'tur. R. de Visee, S. L. Weiss, J. S. Bach, A. Vivaldi, G. Sanz, L. Boccherini vb. besteciler lut ve vihuela için eserler meydana getirmişlerdir. Aynı dönemde süit ve sonat formlarının gelişmesi de bu çalgı için yazılan eserlerin sayısının artmasına neden olmuştur (Noad, 1974b: 4-7).

18.yüzyılın ortalarında öncelikle beş tek telli gitar sonrasında altı tek telli romantik gitar ortaya çıkmıştır. Nihayetinde beş telli gitarın "la-re-sol-si-mi" olan akort sistemi altıncı telin eklenmesi ve "Mİ"ye akordlanması ile "mi-la-re-sol-si-mi" haline dönüşmüştür. Elde edilen bu akort sistemi ve tel düzenlemesi günümüzde halen kullanılmaktadır. 18. ve 19. yüzyıllarda yaşanan en önemli gelişmelerden biri de çalgının öğretimi alanında olmuştur. Bu dönemde alanda belki ilk sayılabilecek gitar metodları yazılmıştır. Dionisio Aguado, 1825 yılında "Methodo para Guitarra" isimli metot kitabını yayınlamıştır. Yazıldığı dönemin en iyi metodlarından biri olan metot, içerisindeki küçük parçalar, valsler, rondolar ve etütlerle günümüz gitar öğretiminde halen kullanılmaktadır. Ayrıca Fernando Sor'un 1800'lerde yazdığı gitar metodu da yazıldığı günden günümüze değin başlıca gitar metodları arasında yer almaktadır (Kanneci, 2005: 49; Noad, 1974c: 7). 19. yüzyılın ilk yarısı gitar müziği için bir altın çağ olmuştur. Bu dönemde ünlü gitar yapımcısı Antonio Torres tel uzunluğunu 65 cm. olarak sabitlemiş ve bu standart günümüze değin devam etmiştir. Ayrıca yüzyılın ortalarında meydana gelen teknolojik gelişmeler neticesinde Albert Augustine, daha önce bağırsaktan yapılan teller yerine naylon tellerin üretimine başlamıştır. Bu gelişme tellerin daha uzun ömürlü olması ve seslerinin gür olması sonucunu doğurmuştur (Tyler&Sparks, 2002: 195).

Klasik Gitar Öğretimi ve Performansı

Performans yapma, yerine getirme anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla performans; yapılan, ortaya konulan, gösterilen, yürütülen bir işi anlatmakta; icraatı vurgulamaktadır. Müzik ve müzik eğitiminde performansın önemli bir yere sahip olduğu düşünüldüğünde eğitim-öğretim sürecinde yer alan çalgı eğitiminin bir boyutunu oluşturan klasik gitar eğitiminde de performansın gitar çalma becerilerinin ilerletilmesi ve ortaya konması açısından büyük önemi vardır.

Klasik gitarda performansın geliştirilmesi için gerekli olan çalışma alanları şu şekilde sıralanabilir; teknik (gam, arpej, aralık çalışmaları vb.), eski ve yeni repertuar, deşifre ve teori. Klasik gitar öğrencileri performanslarını geliştirmek adına çalışma süreçlerini bütün bu alanları içine alacak şekilde planlamalıdır. Klasik gitar çalmada performansı geliştirmek ve zorlukların aşabilmek için; gözlem ve analiz yapmak, hataları düzeltmek için egzersiz ve tekrar çalışmaları yapmak gereklidir. Aynı zamanda yapılacak bütün çalışmalar adım adım ve kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Parkening'e göre (1997: 20), klasik gitar öğrenimine ve çalmaya yönelik şu sorular sormalıdır:

- Duruş ve oturuşum doğru mu?
- Dengemi rahatlıkla sağlayabiliyor muyum?

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/4

- Sağ ve sol el duruşlarım doğru mu?
- Nota değerlerini ve baskılarını gerektiği gibi çalabiliyor muyum?
- Enstrümanımdan net ve hacimli tonlar elde edebiliyor muyum?
- Performansımı olumsuz etkileyecek ne tür yanlışlar yapıyorum?
- Müzikal ve etkileyici çalabiliyor muyum?

Klasik gitar öğrenimine ve performansına yönelik etkili çalışma yöntemlerini şu şekilde sıralayabiliriz (Yokuş, 2009: 21-23; Ryan, 1987: 2-13):

a) Hedef ve öncelik belirlemek: Klasik gitar eğitiminde, icraya yönelik gereksinimleri belirlemek ve detaylandırmak, zorlukları ya da problemleri ortaya koymak, hedeflere yönelik stratejileri belirlemek gerekir. Çalışma sürelerinde günlük hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını öz değerlendirme ile belirlemek ve klasik gitar öğrenimine ilişkin uzak hedefleri belirlemek, yazmak ve periyodik olarak hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirmediğini kontrol etmek öğrencilerin klasik gitar öğrenimine dair planlama, izleme ve değerlendirme yapabilmesine olanak sağlayacaktır.

b) Zamanlama: Çalışma içerisinde yoğunlaşmak, zamanı iyi ve verimli değerlendirmek önemlidir. Bu açıdan çalışılacak sürede teknik ve müzikal yapılanmaları doğru sıralamak ve çalışma zamanını bu bakış açısıyla düzenlemek hedeflere daha kısa sürede ulaşmayı sağlayacaktır.

c) Problem noktaların çözümlenmesi: Klasik gitar çalışmalarındaki teknik ve müzikal problemleri çözmek adına etüt ve eserleri küçük parçalara ayırmak, parçadan bütüne gitmek, aklın ve parmakların çalışmasını kolay ve etkin bir şekilde kavramasını sağlayacaktır.

d) Etüt ve eserleri farklı metronomlarda çalışmak: Etüt ve eserleri başlangıçta düşük bir metronom hızıyla çalışmak süreç içerisinde teknik ve müzikal olarak asıl tempoya ulaşılmasını kolaylaştıracaktır. Düşük bir metronom hızında çalışmak, detayları dikkatli bir şekilde görmeye ve yoğunlaşmaya yardımcı olacaktır. Etüt ve eserleri farklı hızlarda çalışmak akıl ve vücut birlikteliğini artırır ve kolaylıkla tempoyu hızlandırmaya olanak tanıyacaktır.

e) Tekrarlı çalışmak: Tüm enstrümanlarda olduğu gibi klasik gitar öğreniminde de tekrarlı çalışmak büyük bir önem taşımaktadır. Bu noktada dikkatsizce tekrarlı çalışmalardan kaçınılmalıdır. Hatalı ve eksik bölümlerin üzerine yoğunlaşarak bilinçli bir şekilde yapılan tekrar çalışmaları etkili bir performansın gerçekleştirilmesine olanak sağlayacaktır.

f) Planlı çalışmak ve belirli sürelerde ara vermek: Klasik gitar öğreniminde, çalışmaların planlı ve düzenli yapılması performans başarısının sürekliliği anlamında büyük önem taşımaktadır. Çalışmalarda belirli sürelerde ara vermek ve bu süreç içerisinde teknik ve müzikal pasajlara yönelik çalışmalar zaman içinde paylaştırılmalıdır. Uzun soluklu ve ara vermeden yapılan çalışmalar yorgunluğa ve aynı zamanda dikkat dağılmasına neden olabilmektedir.

g) Hedef sorgusuyla çalışmak: Tüm enstrümanlarda olduğu gibi klasik gitar öğreniminde de ileriye dönük hedefler belirlenmelidir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için bu amaca yönelik neler yapıldığı ve neler yapılacağı, yeni hedeflerin neler olacağını düşünülmesi gerekmektedir. Bu davranış öğrenme sürecinde ortaya konan hedeflerin değerlendirilmesine, etkili ve kalıcı bir performans sürecinin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de Klasik Gitar

Ülkemizde gitar, başlangıcında eğlence müziğinde kullanılan bir çalgı olmasına rağmen süreç içerisinde yabancı gitaristler tarafından verilen konserler, yapılan radyo programları, yurtdışından getirilen nota ve plaklarla yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye’de gitar eğitimi veren ilk

kişiler arasında Andrea Paleologos bulunmaktadır. Paleologos Türkiye’de bulunduğu süre içerisinde birçok öğrenci yetiştirmiştir. Bu öğrenciler arasında Türkiye’de klasik gitarın gelişmesine önemli katkıları olan Mario Parodi, Can Aybars, Ziya Aydın, Savaş Çekirge, Sava Palasis ve Misak Toros bulunmaktadır. Bu gitaristler Türkiye’de öğrenciler yetiştirerek, konserler vererek vb. faaliyetlerde bulunarak klasik gitarın Türkiye yaygınlaşması ve tanınmasına katkıda bulunmuşlardır.

Bu dönemde “Gitar Sevenler Derneği”nin kurucusu Ziya Aydın gitar öğretim alanında Türkiye’de önemli bir gelişmeye imza atmış ve ilk gitar metotlarından birini yazmıştır. Bu ve buna benzer metotların yazılması zamanla başka Türk gitaristlere de örnek teşkil etmiş ve başta Bekir Küçükay olmak üzere Yakup Kıvrak, B. Cem Güneç, Safa Yeprem gibi pek çok gitarist gitar metot kitapları yayınlamışlardır. Klasik gitar öğretimine uzun süre özel gitar dersleri verilmesi şeklinde devam edilmesine karşın zamanla bu çalgı akademik eğitimde de yerini almıştır. Konservatuvarlar ve eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde klasik gitar, çalgı dersleri bünyesinde öğretilmeye başlanmıştır (Kanneci, 2001: 19-20).

Gazi Eğitim Enstitüsü’nde 1974 yılında, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde gitar topluluğu tarafından 1976 yılında, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda 1977 yılında, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi’nde 1983 yılında ve Gazi Üniversitesi Müzik Bölümünde 1985 yılında gitar dersleri vermeye başlanmıştır (Kanneci, 2001: 24). Günümüzde Türkiye’deki pek çok konservatuvarda gitar bölümleri bulunmakta ve Eğitim Fakülteleri’nin Müzik Öğretmenliği programlarında da gitar, ana çalgı derslerinde yer almaktadır.

Klasik Gitar ile Türk Müziği Birlikteliği

Klasik gitar dünya üzerinde birçok müzik türü içerisinde yer almaktadır. Birçok toplum içerisinde de kabul görmüş bir çalgıdır. Bunun nedenlerini sorguladığımızda klasik gitarın bu toplumlar içinde toplumların kendi halk ezgileri-müzikleri ile donatılmış bir eğitim sürecinin oluştuğunu görebiliyoruz. Örneğin;

- Amerika’da Chiristoper Parkening, Fredrick Noad
- İtalya’da Ferdinando Carulli, Matteo Carcassi
- İspanya’da Dionisio Aguado, Fernando Sor, Francisco Tarrega
- Fransa’da Jean Maurice Mourat gibi besteci ve gitaristlerin kendi uluslarının halk ezgileri ile yarattıkları etüt ve eserler ile oluşturdukları metotları belirtilen nedenleri destekler durumdadır.

Bu yaklaşım “Eğitim” başlığı altında da belirtilen çevreden evrene eğitim anlayışı ile örtüşmektedir. Eğitim stratejileri içinde yer alan “bilinenden bilinmeyene” kavramında da olduğu gibi ya da var olanın pekiştirilmesi yoluyla yenilerin daha sağlıklı bir şekilde eklenmesi gibi düşüncelerin eğitim-öğretim sürecini olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir. Eğitimin önce ailede başlayacağı düşüncesi de belki de bu yaklaşımla doğru orantılıdır.

Bu bağlamda, son yirmi yıl içerisinde yapılan tezler ve araştırmalar doğrultusunda Türk müziği unsurları klasik gitar eğitiminde yer almaya başlamıştır. Yapılan çalışmalar ile klasik gitar eğitimine makamsal yapıdaki eserler ve düzenlemeler girmeye başlamıştır. Bu çalışmalarda makamlar, geleneksel yapıda değil eşit tampere sisteme uyarlanmış halleri ile yer almışlardır. Bu durum gitarın perde sisteminden kaynaklıdır.

Türkiye’de klasik gitar eğitiminin özgen müzik eğitiminden mesleki müzik eğitime de girmesi ile birlikte ivme kazanan geleneksel anlayışın beraberinde eserleri ve düzenlemeleri de getirdiği gözlemlenmektedir. Ancak makamsal içerikli müziklerin klasik gitar eğitiminde ne düzeyde ya da ne sıklıkla kullanıldığı belirsizliğini korumaktadır. Genel anlamda uluslararası klasik gitar

---

Turkish Studies

repertuarlarında makamsal içerikli eserlerin ve Türk bestecilerinin yaptığı düzenlemelerin varlığı belirsizliğini korumaktadır.

Yeşil (2007: 53) bu konuyla ilgili bir araştırmasında yetersiz sayıda gitar yayımlarının geleneksel yöntemlerle toplanmaya ve tanıtılmaya çalışıldığını belirtmektedir. Bu gelenekten kurtulmanın Türk gitar müziği çalışmalarının varlık göstermesi bakımından oldukça önemli olduğunu ifade eden Yeşil, yayınlanacak eserlerin etkileyici bir yapı ve işinde uzman bir ekip desteği ile görsel ve işitsel temellerle desteklenerek müzisyenlerle buluşturulmasını belirtmiştir.

Türk müziği unsurlarının tanınmasıyla ilgili olarak olumsuz koşullar bir kenara bırakıldığında makamsal yapıdaki klasik gitar eserlerinin ülkemiz ve dünyada tanınmasına yol açmış besteciler de bulunmaktadır. Bu bestecilerden Ertuğ Korkmaz, İstemihan Taviloğlu ve Turgay Erdener'in sonatları ayrıca Çağdaş Üstütaş'ın ve Serkan Yılmaz'ın düzenlemeleri ve eserleri diğer ülkelerde de başka ülkelerin gitaristleri tarafından seslendirilmiştir. Eserlerin bestelenmelerinden sonra dünyanın değişik yerlerindeki gitaristler tarafından repertuarlara alınması, eserlerin dünya literatürüne girdiğini göstermektedir (Kanneci, 2005: 49).

Ortaöğretim boyutunda müzik eğitimi veren Güzel Sanatlar Liselerinde bireysel çalgı gitar dersleri için hazırlanmış olan ve kullanımda olan "Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları Gitar Ders Kitabı" içeriğinde de Türk müziği unsurları bulunmaktadır ve öğrencilerin klasik gitar çalışmaları için de makamsal çalışmalar bulunmaktadır.

Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları Gitar Ders Kitabı İncelemesi

Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları Gitar Ders Kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2009'da hazırlanan program ile Güzel Sanatlar Lisesi gitar öğrencilerinin gerek teknik gerekse repertuar konusunda yararlanabilecekleri bir kaynak kitaptır. 9. 10. 11. ve 12. sınıflar için hazırlanmıştır. İçeriğinde Batı müziği klasik gitar etüt ve eserleri bulunduğu gibi Türk müziği makam ve çalışmaları da olan kitapta toplamda 10 adet makam yer almaktadır. Bunlar sırasıyla; Râst, Kürdî, Hüseyinî, Hicâz, Nikrîz, Nihâvend, Segâh, Hüzûm, Karcıgar ve Sabâ'dır. İlk iki yıl üçer makam, üçüncü ve dördüncü yıl iki makam, kitapların içeriğinde yer almaktadır.

9. Sınıf içeriğine alınan makamlara (Râst, Kürdî, Hüseyinî) yıllık programda birer saat yer verilmiştir. 10. Sınıf içeriğine alınan makamlara (Hicâz, Nikrîz, Nihâvend) yıllık programda dörder saat yer verilmiştir. 11. Sınıf içeriğine alınan makamlara (Segâh, Hüzûm) yıllık programda dörder saat yer verilmiştir. 12. Sınıf içeriğine alınan makamlara (Karcıgar ve Sabâ) yıllık programda dörder saat yer verilmiştir.

Üç kitabın makamsal yapı ile ilgili öğretim yöntemi aynıdır. Başlangıçta makamın geleneksel haliyle dizisi yer almaktadır. Aynı sayfa içerisinde geleneksel makamın dizisi verildikten sonra eşit tampere sisteme uyarlanmış haliyle makamın dizisi bulunmaktadır. Dizilerin verildiği bölümde makamın; başlangıç, durak ve yeden perdeleri, hangi ikili gruptan oluştuğu ve seyri ile ilgili bilgiler de yer almaktadır.

Dizi örnekleri verildikten sonra bir ya da iki adet makamın eşit tampere sisteme uyarlanmış haliyle çıkıcı ve inici dizi alıştırmaları bulunmaktadır. Bu diziler eş tartımlarda olabildiği gibi farklı tartımlarda da olabilmektedir. Dizilerin çalışılması için farklı sağ el kombinasyonlarına da yer verilmektedir.

Dizi alıştırmaları bittikten sonra makamın eşit tampere sisteme uyarlanmış haliyle bir ya da iki adet tek sesli özgün etüt bulunmaktadır. Bu etütler seyir olarak makamı tanıtmaya yönelik yapıdadır. Etüt çalışmaları sonrasında makamın eşit tampere sisteme uyarlanmış haliyle bir ya da iki

adet tek sesli olarak peşrev bulunmaktadır. Sadece Nikrîz makamının anlatıldığı 10. Sınıf kitabında bölüm içinde bir peşrev bir sirtoya yer verilmiştir.

Tüm çalışmalar bittikten sonra makamın geleneksel haliyle ilgili çoktan seçmeli bir soru ve teorik yapıyla ilgili boşluk doldurma şeklinde bir soru sorularak kitaplar içerisindeki bölümler sonlandırılmıştır.

Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin Türk müziği nazariyatı ve eserlerini en az Batı müziği teorisi ve eserleri kadar bilmeleri çevreden evrene eğitim anlamında önem taşımaktadır. Enstrümanların yapıları da göz önünde bulundurularak yazılacak ya da düzenlenecek etüt ve eserlerin teknik ve müzikal gelişim anlamında fayda sağlayacağı düşünülmelidir. Bu anlamda, klasik gitarın çok sesli partilere hakim olan bir enstrüman olduğu göz önünde bulundurularak yazılacak ya da düzenlenecek etüt ve eserlerin, repertuara katkısı olacağı düşünülmektedir.

Başka bir noktada da değerlendirme yapmak mümkündür. Klasik gitarın perde yapısı ve öğretilen makamlar göz önünde bulundurularak bir konunun daha öğretimi yapılabilir ki bu konu “modlar” olabilir. Antik Yunan dönemine dayanan bu dizi sistemi Türk müziği dizileri ile eşit tampere sisteme uyarılma sonrasında benzerlikler göstermektedir. Makamsal dizilerin öğretimi esnasında modların yapısı, isimleri, duyuları ve sonraki süreçte armonilendirilmesi konusuna da değinilebilir. Makam şüphesiz ki diziden ziyade bir seyir işidir ancak dizi olarak gösterimi esnasında hazır bilgi verilirken bu kitap içerisinde bir başlıkta mod benzerliklerine de değinilebilir. Ancak bilinmesi gerekir ki her makam dizisini bir modla eşleştirmek mümkün olmayabilir. Örnekler incelendiğinde, bazı eşleşmelerde mod yapısına çeşitli aralık eklemeleri yapmak gerektiği görülmektedir. Bu konuyla ilgili yapılmış bir araştırmada da, “...bazı makamlarla modların arasında benzerlik olduğu, bazen de benzerlik olmadığı gözlemlendi” (Oral, 2006: 78), şeklinde yorum yapılmıştır. Ancak öğrenciye farkındalık yaratmak amacıyla bu konuya da değinilmesinin faydalı olacağı düşünülebilir.

Problem Durumu

1980’li yıllardan bu yana eğitim çalışmaları içerisinde yer almaya başlayan klasik gitar, bugünlere kadar geliştirilerek çalışılmaya devam etmektedir. Klasik gitar özengen müzik eğitiminden sonra mesleki eğitimde de yer alması ile birlikte daha geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. Yüzyıllardır süre gelen bir eğitime sahip olan klasik gitar, icracı sayısının artması ve çalınış tekniklerinin gelişmesiyle ulusal ve uluslararası birçok müzik içerisinde kendine yer edinmiştir. Türkiye’de son otuz yıllık bir süreç içerisinde sistematik bir öğretime giren klasik gitar, batı müziği kaynaklı bir öğretimle devam etmektedir. Ancak çevreden evrene bir eğitim düşüncesi ile makamsal yapıda da olabilecek bir öğretim son yirmi yılda tartışma konusu olmuştur. Yapılan araştırmalar doğrultusunda, verilen eğitim içerisinde Türk müziği içerikli etüt ve eserlerin azlığı ortaya çıkarılmıştır. Repertuarlardaki makamsal içerikli etüt ve eserlerin yetersiz olması nedeniyle verilen eğitimin batı müziği kaynaklı olarak devam ettiği gözlemlenmiştir.

Teknik davranışların ve müzikalitenin öğretilmesi için kullanılacak makamsal içerikli etüt ve eserlerin bestelenmesi, mesleki eğitim gören gitar öğrencilerinin öğrenim sürelerinde olumlu sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir. Müzikal olarak geleneksel tınlara sahip etüt ve eserlerin icra kapasitesini nasıl etkilediği üzerinde durulması gereken bir konudur. Müzik öğretmeni yetiştiren müzik öğretmenliği programlarındaki öğrencilerin bireysel çalgıları ile kendi müzik kültürümüze ait usûl ve makamları icra etmemeleri bir eksiklik olarak düşünülebilir. Çalgıların teknik yapıları da göz önünde bulundurularak geleneksel ya da eşit tampere sisteme uyarlanmış olarak makamsal özgün besteler ve düzenlemeler bir planlamayla seslendirilebilir. Buradan hareketle; araştırma ile Türkiye’deki klasik gitar öğretimine yeni etüt ve eserler kazandırılması, Türk müziği içerikli tema ve ritimlerle örülü bir yapı ile ileriye dönük bir biçimde metodolojiye katkı sağlanması

Turkish Studies

amaçlamaktadır. Araştırmanın problem cümlesi; “Eşit tampere sisteme uyarlanmış Türk müziği makam dizileri örnek alınarak yazılan etüt ve eserlerden oluşan bir repertuarla klasik gitar öğretimi ve uygulaması mümkün müdür?” Bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin makamsal bilgi ve icra becerisine sahip olabilmeleri düşüncesiyle yapılan bu araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Çalışma grubu öğrencilerinin genel performans açısından ön test ve son test sınavları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Çalışma grubu öğrencilerinin teknik değerlendirme açısından ön test ve son test sınavları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Çalışma grubu öğrencilerinin müzikal değerlendirme açısından ön test ve son test sınavları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırma; (a) çalışılacak grubun çalışmaya dürüst bir şekilde yaklaştığı, (b) araştırma konusunun ve literatürden yapılan kaynak taramasının araştırma için uygunluğu ile (c) uygulamanın yapılacağı deney grubundaki öğrencilerin temel icra bilgilerine, temel müzik bilgilerine ve hazırlanan çalışma programının araştırmaya uygunluğuna ilişkin alan uzmanlarının görüşlerinin ve yönlendirmelerinin doğruluğu sayılıtlarına dayanmaktadır.

Bu çalışma; (a) Harran Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda öğrenim gören yedi klasik gitar öğrencisi, (b) altı klasik gitar alan uzmanı, bir besteleme alan uzmanı ve bir Türk müziği alan uzmanı, (c) alan araştırması ve görüşmeler doğrultusunda belirlenen Hüseyinî, Kürdî, Hicâz, Râst ve Nihâvend makamlarının her biri için bestelenmiş bir etüt ve bir eser, (d) Öğretim sürecinde yapılan ön test ve son test performans kayıtları ve (e) uygulanan on bir haftalık çalışma programı ile sınırlıdır.

Araştırma Modeli

Deneyisel modelde tasarlanan bu çalışmada, “tek gruplu ön test – son test desen” kullanılmıştır. “Tek grup ön test – son test modelinde gelişigüzel seçilmiş bir grup üzerinde bağımsız değişkenin etkisi test edilir. Hem deney öncesi hem de deney sonrası ölçümler vardır. Burada esas olan, deney öncesi ile deney sonrası arasında bağımsız değişkenin denekler üzerindeki etkisinin ne olduğudur” (Kıncal, 2010: 115). Başka bir tanıma göre; “Bu desende deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri ön test, sonrasında son test olarak aynı deneklere ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir. Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur. Desen tek faktörlü ya da tekrarlı ölçümler deseni olarak da tanımlanabilir” (Büyüköztürk vd., 2008: 142).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda öğrenim gören yedi bireysel çalgı gitar öğrencisi oluşturmaktadır (2. Sınıf, f=2; 3. Sınıf, f=2; 4. Sınıf, f=3). Çalgı çalışma alışkanlıkları, yatkınlık-yetenek-kapasite ve beceri düzeyleri vb. değişkenlerden dolayı öğrencilerin performans düzeyleri farklılık gösterebilir. Ayrıca, bu farklılık sınıf düzeyinden bağımsız bir biçimde gerçekleşebilir. Bu araştırmanın, çalışma grubunun belirlenmesinde, öntest puanları arasında anlamlı farklılık bulunmayan, performans düzeyleri birbirlerine yakın seviyelerde olan öğrenciler seçilmiş ve benzeşik bir grup yapısının oluşturulması amaçlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Değerlendirme süreciyle ilgili alan uzmanlarına elektronik posta yolu ile ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında yapılacak olanlar titizlikle izah edilmiştir. Kendilerine yapılan sözlü ve yazılı açıklamaların ardından değerlendirmeler kapsamında kullanılacak Performans Değerlendirme Formu'nun hazırlanması için kendilerine üç bölümden oluşan bir anket gönderilmiştir. İlerleyen günlerde kendilerinden gelen cevaplar doğrultusunda eklenen veya çıkarılan maddeler ile Performans Değerlendirme Formu iki bölüm olacak şekilde oluşturulmuştur. Performans Değerlendirme Formu yukarıda da belirtildiği gibi iki ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla; teknik ve müzikal değerlendirmelerdir. Bu iki ana başlık öğrencilerin genel performans değerlendirmesini oluşturmaktadır. Bu iki ana başlık altında toplam 20 maddeden oluşan alt değerlendirme kriterleri yer almaktadır. Bu kriterler etüt veya eserin performans değerlendirmelerinin ayrıntılı bir şekilde yapılması için hazırlanmıştır. Her etüt ve eserin değerlendirmesi için aynı form kullanılmıştır.

Öğrenci performanslarının değerlendirilmesi Türkiye'de farklı üniversitelerde görev yapan altı klasik gitar uzmanı tarafından yapılmıştır. Değerlendirmenin objektif olabilmesi için araştırmacı tarafından herhangi bir performans değerlendirmesi yapılmamıştır. Gitar Performans Değerlendirme Formu'nun, kapsam (yapı) geçerliliğinin sağlanması için alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin video kayıtları ve Performans Değerlendirme Formu, alan uzmanlarına internet ortamında gönderilmiştir ve sonuçlar yine aynı şekilde alan uzmanlarından alınmıştır.

Tablo 2. Gitar Performans Değerlendirme Formu

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU						
HEDEF DAVRANIŞ		Çok İyi (5)	İyi (4)	Orta (3)	Zayıf (2)	Hiç (1)
A- TEKNİK DEĞERLENDİRME	1- Ses temizliği (Entonasyon)					
	2- Ses dolgunluğu (Sonorite)					
	3- Sesleri boğumlama (Artikülasyon)					
	4- Pozisyon geçişlerinde netlik					
	5- Akorlu pozisyonlardaki ses netliği					
	6- Bareli pozisyonlardaki ses temizliği					
	7- Uzayan seslerde netlik					
	8- Arpejlemelerde netlik					
	9- Süslemelerde temiz ses üretebilme					
	10- Bağ ve vurgularda zorlanmadan çalma					
	11- Sağ elini hazırlama					
	12 Sol elini hazırlama					
B- MÜZİKAL DEĞERLENDİRME	13- Nüans için gerekli ton değişikliği yapma					
	14- Genel tempoya bağlılık					
	15- Hız terimlerine bağlılık					
	16- Gürlük terimlerine bağlılık					
	17- Motif yapısını fark etme					
	18- Ezgi ve eşlik ayırımı yapma					
	19- Etkili seslendirme					
	20- Bütünlük içinde seslendirme					

Turkish Studies

İşlem

Çalışma süreci 11 hafta sürmüştür. Bu süreç son hafta hariç olmakla birlikte her hafta için farklı günlerde planlanan iki derslik çalışma ile yürütülmüştür. Her iki haftada bir makam uygulanmış olan bu programda makamlar sırasıyla; Hüseyinî, Kürdî, Hicâz, Râst ve Nihâvend olarak belirlenmiştir. İki haftalık süreç ele alındığında; ilk haftada teorik olarak makamın ve ilgili etüdün çalışılması, ikinci haftada ise ilgili eserin çalışılması kurgulanmış ve gerçekleştirilmiştir. Her iki haftalık sürecin ilk haftasında, makam öğrencilere teorik olarak anlatılmadan önce, bilgi düzeylerini görebilmek adına dört soruluk bir sınav yapılmıştır. Anlatım gerçekleştirildikten sonra aynı sınav tekrarlanmış ve dersin etkisi, öğrencilerin öğrenim durumları yeniden tespit edilmiştir. Bu işlem tüm çalışma sürecinde beş kez her makam için yapılmıştır.

Her iki haftalık sürecin ilk haftasında ilgili makamın etüdü de çalışılmıştır. Bir ders sonrasında her öğrenciden etüdün ön test kaydı alınmıştır. Bir haftalık çalışma sürecinin ardından ikinci haftada ilgili etüdün son test kaydı alınmıştır. Sonrasında yapılan diğer derste ilgili makama ait eser çalışılmış ve eserin ön test kaydı alınmıştır. Takip eden hafta diğer makama geçmeden bir haftalık çalışmanın ardından ilgili eserin son test kaydı alınmıştır. Anlatılan bu işlem her makam için yapılmıştır.

Çalışmanın 11 hafta sürmesinin nedeni çift sayılı haftalarda eserlerin çalışılıp tek sayılı haftalarda son test kaydının alınmasından dolayıdır. Son çalışma makamının eseri 10. haftada çalışılmış ve ön test kaydı alınmış, 11. hafta da son test kaydı alınmıştır. Bu sebeple çalışma süreci 11 hafta olmuştur.

Şekil 2. Öğretim Programı Çerçevesinde Uygulanan Etüt ve Eserlere İlişkin Pasajlardan Örnekler

Hüseyinî Etüt:

Hüseyinî Eser:

Kürdî Etüt:

Kürdî Eser:

Hicâz Etüt:

Turkish Studies

Hicâz Eser:

Râst Etüt:

Râst Eser:

Nihâvend Etüt:

Nihâvend Eser:

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı değerler; aritmetik ortalama ve standart sapma'dır. Araştırmada, denek sayısının az olmasından dolayı performans değerlendirme puanları parametrik dağılım göstermemektedir. Performans değerlendirme puanlarının değerlendirilmesinde parametrik olmayan test tekniği kullanılmıştır. Performans ön test değerlendirme puanı ile performans son test değerlendirme puanı arasındaki fark eşleşmiş grup Wilcoxon testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular $p < .05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Güvenirlik kapsamında, puanlayıcıların kararlılığı ve tutarlılığını belirlemek amacıyla puanlayıcılar arası güvenilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Bu amaçla, puanlayıcılar arası uyum düzeyinin belirlenmesi için Kendall's W testi uygulanmıştır. Elde edilen 0,87'lik değer, puanlamalarda oldukça yüksek bir uyum olduğunu göstermektedir. Bu testten elde edilecek sonuç 1'e ne kadar yakınsa $0 \leq W \leq 1$ puanlayıcıların uyumu da o kadar mükemmel yakındır (Legendre, 2010: 165).

Etüt ve eserlerin etki büyüklükleri $r = \frac{Z}{\sqrt{N}}$ formülü ile hesaplanmıştır. Hesaplanan r değerleri Hüseyinî etüt ve eserde 0,89; diğerlerinde 0,90 olarak belirlenmiştir. Cohen 's r değerinin yorumlanmasında; göre r değeri; 0,1 düşük etki, 0,3 orta etki ve 0,5 sonrası yüksek etki olarak ifade edilmektedir (Cohen, 1988; akt. Coolican, 2009: 395). Hesaplamalar sonrasında elde edilen r değerleri tüm etüt ve eserlerin etki büyüklükleri yüksek düzeyde olarak değerlendirilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/4

Bulgular

Öğrencilerin eşit tampere sisteme uyarlanmış makamlarla yazılan etüt ve eserlere yönelik performansları; genel performans ile genel performansı oluşturan teknik ve müzikal boyut olmak üzere üç kategoride analiz edilmiş ve görselleştirilmiştir.

Deney Grubunun Etütlere İlişkin Ön test–Son test Puanlarına Yönelik Bulgular

Tablo 3. Hüseyinî Etüt Ön test - Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$		z	p	r
					öntest	sontest			
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	40,19	63,45	-2,36	,018*	-,89
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	25,73	38,35	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	14,45	25,09	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p < ,05$

Öğrencilerin makamsal içerikli uygulamalar sonucunda Hüseyinî etüt puanlarında anlamlı farklılık olduğu, Hüseyinî etüde ilişkin puanlarda yükselme olduğu tespit edilmiştir [$z = -2,36$ $p < ,05$]. Etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir [$r = ,90 > ,50$]. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 23,26$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 12,62$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 10,64$] puanlarında kayda değer artışlar olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Kürdî Etüt Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$		z	p	r
					öntest	sontest			
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	43,21	65,54	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	27,14	39,33	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	16,07	26,50	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p < ,05$

Tablo 4 incelendiğinde, makamsal içerikli uygulamalar sonrasında, Kürdî etüt performans puanlarındaki yükselme göze çarpmaktadır [$z = -2,37$ $p < ,05$]. Etki büyüklüğü değerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir [$r = ,90 > ,50$]. Teknik ve müzikal boyuta ilişkin etki büyüklüklerinin aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 22,33$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 12,19$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 10,43$] puanlarında görüldüğü üzere, öğrenci başarısında önemli düzeyde artışlar gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Hicâz Etüt Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$ öntest	$\bar{X}$ sontest	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	39	65,95	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	24,43	39,73	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	14,35	26,21	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

*p<,05

Tablo 5'deki analiz sonuçlarına göre, etkinlikler sonucunda Hicâz etüt performans başarısında anlamlı düzeyde yükselme meydana geldiği saptanmıştır [z=-2,37 p<,05]. Etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir [r=,90>,50]. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=26,95$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=15,30$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=11,86$] puanları göz önüne alındığında, öğrencilerin bütün boyutlarda daha başarılı bir konumda oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 6. Râst Etüt Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$ öntest	$\bar{X}$ sontest	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	42,02	67,10	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	26,38	40,30	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	15,92	26,81	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

*p<,05

Râst etüt icrasındaki başarının yükseldiği ve bu farklılığın anlamlı düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. [z=-2,37 p<,05]. Etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir [r=,90>,50]. Diğer bir anlatımla, etkinliklerin Hüseyinî, Kürdî ve Hicâz etütlerde olduğu gibi Râst etüt performans başarısında da oldukça etkili olduğu söylenebilir. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=25,08$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=13,92$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=10,89$] puanlarında kayda değer düzeyde artışlar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Nihâvend Etüt Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$ öntest	$\bar{X}$ sontest	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	39,42	64,64	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	24,71	39,97	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	14,49	26,02	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

*p<,05

Turkish Studies

Makamsal içerikli uygulamalar neticesinde, öğrencilerin Nihâvend etüdü icra düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu, bu etüde ilişkin puanlarda yükselme olduğu tespit edilmiştir [$z=-2,37$ $p<,05$]. Etki büyüklüğünün yüksek düzeyde olduğu görülmektedir [$r=,90>,50$]. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=25,22$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=15,26$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=11,53$] puanlarında önemli düzeyde artışlar olduğu tespit edilmiştir.

Deney Grubunun Eserlere İlişkin Ön test – Son test Puanlarına Yönelik Bulgular

Hüseyinî eserin Performans Değerlendirme Formu puanlarına yönelik ön test –son test puanlarının İşaretili Sıralar Testi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 8. Hüseyinî Eser Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}_{\text{öntest}}$	$\bar{X}_{\text{sontest}}$	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	43,23	70,64	-2,36	,018*	-,89
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	28,97	45,50	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	13,81	24,71	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p<,05$

Tablo 8’deki farklılık testi analiz sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin Hüseyinî etüt performansında olduğu gibi Hüseyinî eser icra düzeylerinde de anlamlı farklılık olduğu, bu esere ilişkin puanlarda yükselme olduğu bulunmuştur [$z=-2,37$ $p<,05$]. Etki büyüklüğü katsayısının yüksek düzeyde olduğu [$r=,89>,50$]; Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=27,41$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=16,53$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=10,90$] puanlarında kayda değer artışlar olduğu ve buradan hareketle öğrencilerin gitar performansının bütün boyutlarında daha başarılı bir düzeye konumlandıkları söylenebilir.

Tablo 9. Kürdî Eser Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}_{\text{öntest}}$	$\bar{X}_{\text{sontest}}$	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	41	69,33	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	27,09	44,73	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	13,90	24,57	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p<,05$

Tablo 9’da görüldüğü üzere, Kürdî eser performans başarısında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir [$z=-2,37$ $p<,05$]. Etki büyüklüğünün yüksek olduğu görülmüştür [$r=,90>,50$]. Diğer bir anlatımla, etkinliklerin Kürdî eserin performans becerilerinin geliştirilmesinde oldukça etkili olduğu söylenebilir. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=28,33$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=17,64$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=10,67$] puanlarında kayda değer düzeyde yükselmeler olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 10. Hicâz Eser Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$ öntest	$\bar{X}$ sontest	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	38,04	71,35	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	25,43	46,26	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	12,52	25,09	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p < ,05$

Öğrencilerin, etkinliklerden sonra, Hicâz eser performans puanlarında, etüt puanlarında olduğu gibi anlamlı farklılık olduğu, bu esere yönelik puanlarda yükselme olduğu tespit edilmiştir [$z = -2,37$ $p < ,05$]. Etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur [$r = ,90 > ,50$]. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 33,31$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 20,83$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 12,57$] puanlarının arttığı ve bu bağlamda öğrencilerin teknik ve müzikal performans becerilerini daha iyi bir biçimde gösterdikleri düşünülebilir.

Tablo 11. Râst Eser Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}$ öntest	$\bar{X}$ sontest	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	37,43	70,88	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	25,31	45,78	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00					
	Pozitif S.	7	4,00	28,00	12,12	25,09	-2,37	,018*	-,90
	Eşit	0							

* $p < ,05$

Tablo 11'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin makamsal içerikli uygulamalar sonucunda, Râst eser puanlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir [$z = -2,37$ $p < ,05$]. Etki büyüklüğü katsayısının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır [$r = ,90 > ,50$]. Diğer bir anlatımla, öğretim programında yer alan etkinliklerin; etütlerde ve Hüseyinî, Kürdî, Hicâz eserlerdeki sonuçlara benzer bir biçimde Râst dizilerinin kullanıldığı bu esere yönelik performansın geliştirilmesinde de oldukça etkili olduğu düşünülebilir. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 33,45$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 20,47$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}} = 12,97$] puanlarında önemli düzeyde artışlar olduğu belirlenmiştir.

Turkish Studies

Tablo 12. Nihâvend Eser Ön test – Son test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Puan Türü	Öntest-Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	$\bar{X}_{\text{öntest}}$	$\bar{X}_{\text{sontest}}$	z	p	r
Genel Performans	Negatif S.	0	,00	,00	39,87	71,92	-2,37	,018*	-,90
	Pozitif S.	7	4,00	28,00					
	Eşit	0							
Teknik Boyut	Negatif S.	0	,00	,00	26,47	46,47	-2,37	,018*	-,90
	Pozitif S.	7	4,00	28,00					
	Eşit	0							
Müzikal Boyut	Negatif S.	0	,00	,00	13,40	25,44	-2,37	,018*	-,90
	Pozitif S.	7	4,00	28,00					
	Eşit	0							

*p<,05

Tablo 12'deki Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, öğrencilerle gerçekleştirilen makamsal içerikli uygulamaların, diğer bütün etüt ve eserlerde olduğu gibi anlamlı bir biçimde bu esere ilişkin icra başarısını da arttırdığı gözlemlenmektedir [z=-2,37 p<,05]. Etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır [r=,90>,50]. Diğer bir anlatımla, çalışma sürecinin teknik ve müzikal becerilerinin geliştirilmesinde oldukça etkili olduğu söylenebilir. Genel performans [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=32,05$], teknik boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=20$] ve müzikal boyut [$\bar{X}_{\text{sontest-öntest}}=12,04$] puanlarında görüldüğü üzere bütün puan türlerinde artış olduğu, öğrenci başarısının yükseldiği görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Deneysel sürecin sonunda etütlerin ve eserlerin; genel, teknik ve müzikal değerlendirmelerinde son test – ön test puanları arasında farklar olduğu saptanmıştır. Genel performansa ilişkin sayısal verilere bakıldığında; genel ortalamalarda etütler bazında en yüksek artışın Hicâz etütte, en düşük artışın Kürdî etütte olduğu görülmektedir. Eserler bazında bakıldığında, en yüksek artışın Râst eserde, en düşük artışın Hüseyinî eserde olduğu görülmektedir.

Teknik değerlendirmeye ait sayısal verilere bakıldığında; ortalamalarda etütler bazında en yüksek artışın Hicâz etütte, en düşük artışın Kürdî etütte olduğu görülmektedir. Eserler bazında bakıldığında; en yüksek artışın Hicâz eserde, en düşük artışın Hüseyinî eserde olduğu görülmektedir. Performansın değerlendirmesinin ikinci bölümünü oluşturan müzikal değerlendirmeye ilişkin ortalamalara göre etütler bazında en yüksek artışın genel ve teknik puanlamada olduğu gibi Hicâz etütte, en düşük artışın yine Kürdî etütte olduğu görülmektedir. Eserler bazında bakıldığında, en yüksek artışın genel ortalamadaki gibi Râst eserde, en düşük artışın Kürdî eserde olduğu görülmektedir. Bu durum genel olarak bütün çalışma sürecinde öğrencilerin başarılı olduğunu göstermektedir.

Elde edilen sonuçlara göre; genel, teknik ve müzikal değerlendirmelerdeki son test – ön test farklarındaki artışların bize bu şekildeki bir öğretimin sonuçlarının başarılı olduğunu ve geliştirilerek daha da başarılı olabileceğini göstermektedir. Bunun nedenleri düşünüldüğünde; bireylerin coğrafi yatkınlıklarının, hislerinin ve kültürel aktarım sonucu bilindik davranışlarının makamsal içerikli etüt ve eserlerin icrasındaki başarıya yansması olarak değerlendirilebilir. Bu coğrafyada yaşayan bireylerin içtikleri ilk müzik olarak sayabileceğimiz ninnilerin bile makamsal tınılara sahip olması bu durumu ortaya koymakta ve icraya yansımaktadır. Bu bağlamda bu çalışma ile birlikte ortalama son yirmi yıl içerisinde yapılan araştırmalar bu görüşü desteklemektedir. Bu noktada yeni etüt ve eserlerin ortaya konması büyük bir önem arz etmektedir. Var olan eşit tampere sisteme uyarlanan Türk müziği makamlarıyla yazılmış klasik gitar eserlerinin öğrenci düzeyleri için zorlukları da göz ardı edilmemeli ve buna yönelik etüt çalışmalarının da yetersiz kaldığı gözden kaçırılmamalıdır.

Turkish Studies

Ancak değinilmesi gereken bir husus şudur ki; çalgı türü ne olursa olsun bu ve benzeri problemleri birbirinden bu noktada ayırmak çok doğru değildir. Klasik gitar için yaşanan bu durum aslında diğer batı kaynaklı çalgılar için de geçerli olabilecektir. Bu bağlamda, oluşturulacak bir repertuarın ve metodolojinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmayı destekleyen sonuçlara ulaşılan çalışmalara bakıldığında; Özdek'in (2013) araştırmasında, makamsal karakterdeki gitar eserlerinin gitar eğitiminde sıklıkla tercih edildiği fakat makam yapıları ile ilişkili etüt ya da alıştırmanın yetersiz sayıda olduğu ve tercih edilmediği ortaya çıkmıştır. Eğitim fakültesi müzik öğretmenliği ve güzel sanatlar fakültelerine bağlı müzik bölümlerinde görev yapmakta olan gitar öğretim elemanlarının sıklıkla kullandıkları ve öğrencilerin seslendirmekte zorluk yaşadığı eserlerin hem Türk hem de yabancı uyruklu bestecilere ait eser ya da düzenlemeler olduğu tespit edilmiştir. Bir başka örnekte; Kaya (2010) öğrenci performanslarının makamsal melodilerde tonal melodilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenci görüşlerinde de bu durum yüzdelik hesaplamalara göre öğrencilerin makamsal melodileri daha rahat deşifre ettikleri, daha hızlı adapte oldukları, daha fazla çalışmak istedikleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Derican (2008) ise bireysel çalgı "viyola" eğitiminde kullanılabilecek geleneksel müziklerimize ilişkin materyallerin sayıca yetersiz olduğunu ve bu alanda yapılacak yeni çalışmaların çalgı eğitimine ve öğrenci motivasyonuna katkı sağlayacağı düşüncesini vurgulamıştır. Albuz'un çalışmasında (2001); viyola eğitimindeki makamsal materyal eksikliği vurgulanarak, tonal ve makamsal çalışmaların bir arada yer aldığı bir viyola metoduna ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Güzel (1994), Türk müziği ezgi ve dizileri ile gitar eğitimi için etütler ve teknik egzersizler yazılabileceğini, bu egzersiz ve etütlerin gitar eğitimini destekleyici ve alana yenilikler getirmeye yönelik olması gerektiğini, bu şekilde gitar eğitiminde İspanyol, Alman ekolu gibi bir Türk gitar ekolünün de oluşabileceğini vurgulamıştır. Örnekler ve ilgili araştırmalar doğrultusunda görüldüğü gibi; makamsal ezgilerin ve Türk müziği içerikli etüt ve eserlerin Türkiye'de verilen çalgı eğitimi kapsamında uygulanması, Türk kültürü adına önem taşımaktadır. Bu konuda yapılacak çalışmaların artışının, Türkiye müzik ve çalgı eğitimi için olumlu sonuçlar yaratacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

Klasik gitar eğitim süreci içerisinde kullanılmak üzere, hem klasik gitar alanında hem de Türk müziği alanında uzman görüşleri doğrultusunda kendi müzik kültürümüze ait özgün etüt ve eserler hazırlanabilir. Farklı makam ve usüllerin de çalışmalara dâhil edilmesi oluşacak repertuarları zenginleştirilebilir. Bestelenecek özgün çalışmalar ile Türk müzik kültürü içinde şekillenmiş bir klasik gitar metodolojisinin temelleri oluşturulabilir.

Farklı usül ve makamlarda etütlerin bestelenerek teknik boyuttaki verimlilikleri de gözlenmelidir. Usül çeşitliliğinin yanı sıra farklı makamlarda da çalışmaların yoğunlaştırılarak devam ettirilmesi gereklidir. Bu gereklilik eşit tampere sistem içerisinde makamsal yapının korunduğu ve duyuş olarak hissettirildiği bir biçimde yapılabilir.

Dünyada mikrotonal gitar ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır (Tolgahan Çoğullu, Fernando Perez, Mark Rankin, Siemen Terpstra, Jean-Pierre Poulin, Charles Lucy, vb.). Özellikle Fernando Perez'in değiştirilebilir gitar tuşesi modeli dikkat çekmektedir. Bu ve benzeri çalışmaların ülkemizde de yaygınlaşarak örgün eğitim içerisinde yer alması sağlanabilir.

Koma seslere ulaşabilmek adına klasik gitar tuşesi üzerine küçük boyutta yapıştırma olarak perdeler eklenebilir. Bunun ilk denemeleri Tolgahan Çoğullu, Safa Yeprem ve Bekir Küçükay'ın jüri üyeliği yaptığı "Klasik Gitarda Ek Perdelerle Anadolu Halk Türküleri Düzenlemeleri Yarışması"nda yapılmıştır. Bu çalışmaların daha da arttırılarak gelişmesi ve yaygınlaşması sağlanabilir.

Klasik gitarda makamsal içerikli yapılacak akademik ya da özel çalışmalarla zenginleşecek ve oluşturulacak bir metodolojinin sistematik olarak işlemeye başlamasını takiben, perdesiz gitar için

Turkish Studies

de bir sistematik oluşuma gidilebilir hatta gidilmelidir. Böylece makamsal yapıyı çok daha iyi bir biçimde yansıtabilecek olan perdesiz gitar –ki günümüzde profesyonel olarak kullanılmaktadır– örgün eğitim içerisinde yer bulmaya başlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- Albuz, A. (2011). *Türk müziğinde çokseslilik yaklaşımları*. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi. 1(1), 51-66.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences. (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Coolican, H. (2009). *Research methods and statistics in psychology*. London, United Kingdom: Hodder & Stoughton.
- Derican, B. (2008). *Viyola öğretiminde kullanılan Türk müziği dizilerine dayalı etütlerin, içerik - yöntem bakımından incelenmesi ve değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Elmas, Y. (2003). *Sorularla gitar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Güzel, M. (1994). *Türk müziği ezgi ve dizilerinin gitara uygulanabilirliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kanneci, A. (2001). *Gitar için beste yapmış Türk bestecilerinin eğitimi ve yapıtlarının uluslararası gitar repertuarındaki yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kanneci, A. (2005). *Türk bestecilerin solo gitar sonatlarının gitar eğitimine katkıları yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, E. E. (2010). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda makamsal etüt ve egzersizlerle viyolonsel eğitiminin uygulanabilirliği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kıncal, Remzi (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Legendre, Pierre (2010). “Coefficient of concordance”. *Encyclopedia of Research Design*, N. J. Salkind, ed. SAGE Publications, 1, 164-169.
- Noad, F. (1974b) *The Baroque Guitar*. New York: Ariel Music Publications.
- Noad, F. (1974a). *The Renaissance guitar*. New York: Ariel Publications.
- Noad, F. (1974c). *The Romantic guitar*. New York: Ariel Publications.
- Oral, E. (2006). *Türk san'at müziği ve jazz müziği arasında bir karşılaştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdek, A. (2013). *Gitar eğitiminde makamsal nitelikli eserlerin seslendirilmesine yönelik hazırlanan alışturmaların performansa etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.

- Parkening, C. (1997). *The christopher parkening guitar method, vol. 2: The art and technique of the classical guitar*. Milwaukee: Hal Leonard.
- Ryan, L. F. (1987). *The natural classical guitar: The principles of effortless playing*. New York: Prentice Hall Press.
- Summerfield, J. M.(1982). *The classical guitar: Its evolution, players and personalities since 1800*. Newcastle: Ashley Mark Publishing Co.
- Tyler J.&Sparks, P. (2002). *The guitar and its music*. New York: Oxford University Press.
- Uluocak, S. (2011). *Klasik gitar tarihi –I*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Wade, G. (2001). *A concise history of the classic guitar*. Pasific: Mel Bay Publications.
- Yeprem, S. (2007). *Türk gitar müziği çalışmaları*. Web sayfası: <http://www.gitardernegi.org/TurkiyedegitarmuziğicalismalarıKDG.pdf> (Erişim Tarihi: 05.06.2014).
- Yokuş, H. (2005). *Ülkemizde halk müziği kaynaklı piyano eserlerinin piyano eğitiminde uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Tabak, C. – Yurga, C. & Zahal, O. (2017). “Makamsal İçerikli Etüt ve Eserlere Dayalı Klasik Gitar Öğretiminin Performans Başarısına Etkisi / The Effect of Classical Guitar Education Based on the Etude and Pieces with Maqam Content on the Performance Success”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/4, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11374>, p. 485-506.